

واکاوی مفهوم خاطره انگیزی در تداوم دلبستگی مکانی در بازار تاریخی تبریز

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۴/۰۱

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۵/۰۳

کد مقاله: ۳۳۱۰۲

احد بهشتی اصل^۱، محمدرضا ابراهیمی^{۲*}، علی عزیزی^۳

چکیده

مفهوم دلبستگی به مکان به همراه ویژگی های طراحانه محیط به عنوان یک اصل اساسی در رضایت مندی مکانی، حفاظت خودانگیزه و علاقه به بازدید مجدد محیط، از مفاهیم کلیدی خاطره ساز میان انسان و مکان، در ارزش آفرینی و تقویت ادراک بصری بافت های تاریخی شهری است. لیکن امروزه، جایگاه ویژه این موضوع و ابعاد ماهوی آن با در نظر گرفتن تمایلات توسعه شهرها به سوی کالبدی شدن؛ به خوبی مورد کاوش قرار نگرفته و سبب گشته آنچه فضای شهری عرضه می دارد؛ با آنچه شهروند در رشته های خاطره ای و هویتی خویش، طلب می کند در تعارض قرار گیرد. در نوشتار حاضر که برآمده از پژوهشی است مستقل، به منظور تبیین تأثیر هویت مکانی خاطرات جمعی در ارتقای حس دلبستگی و تداوم رشته های خاطره ای یکی از ساختارهای هویت بخش شهری تبریز یعنی بازار تاریخی آن، به برخی از خلأ های علمی و معرفتی موجود در این زمینه با طرح دو پرسش پاسخ داده شده است: ۱- مؤلفه های چیستی و چگونگی فرآیند شکل گیری دلبستگی مکانی در ادراک بصری محیط کدام می باشند؟ ۲- خاطره انگیزی و انباشت رشته های خاطره ای مکان چگونه بر ارتباط شهر و شهروندان و تبلور افراشته های معنایی مکان اثر می گذارد؟ برای نیل به پاسخ پرسش ها، این مقاله با رویکرد پدیدارشناختی و با کاربست روش مورد پژوهی، به ارائه مفاهیمی چون حس تعلق، هویت، مکان و خاطره پرداخته و نقش آن ها را بر کیفیت ادراک شهروندان از فضای شهری، در چهارچوب نظام معماری ایرانی تبیین نموده است. نتایج پژوهش نشان می دهد؛ ویژگی ناملموس و هویت نهفته میراث معماری بازار تاریخی تبریز در ارتباط با بستر فرهنگی شهر، با ایجاد تعلق خاطر و تجسد آن در یک رشته خاطره ای، مبدل به الگوی ذهنی در بازشناخت مکان و خوانایی محیط شده و موجب حس دلبستگی مخاطب با محیط آن، گشته است.

واژگان کلیدی: خاطره انگیزی، هویت مکانی، حافظه تاریخی، تعلق مکانی، رشته های خاطره ای

۱- گروه ساختمان و معماری، دانشکده فنی و حرفه ای پسران تبریز، دانشگاه فنی و حرفه ای آذربایجان شرقی، ایران.

۲- گروه ساختمان و معماری، دانشکده فنی و حرفه ای پسران تبریز، دانشگاه فنی و حرفه ای آذربایجان شرقی، ایران
(نویسنده مسئول) Mr.ebrahimi@hotmail.com

۳- گروه ساختمان و معماری، دانشکده فنی و حرفه ای پسران تبریز، دانشگاه فنی و حرفه ای آذربایجان شرقی، ایران.